

Delavska Pravica

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo || Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru || Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Arih:

Krščanska delavska mladina o božiču

Ko je bila stiska na vrhuncu, se je Bog usmilil človeka. Zadel je nadzemski glas: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!«. Bil je klic, ki je označeval rojstvo Deteta — Odršenika, ki je odrešil svet in dal človeku večno veljavna navodila, katera naj mu služijo, da bo dosegel srečo v tem in onem življenju.

Napočila je nova doba, ki je obetala, da bo človek sledil klicu in nauku, kateri mu je bil dan. Pa je prišlo drugače. V teku stoletij se je človek vedno bolj oddaljeval od Boga in njegovega klica. Zaril se je v zemljo in snov. Odstavil je Boga in ga nadomestil s tehniko. Ker je odstavljal Boga, je izgubil tudi svoj srčni mir, ki temelji končno vendarle v Bogu. Ves svoj trud in znanje je posvetil materiji in z mrzlično nemirnostjo gradil velemesta in ustvarjal milijone strojev, katerih suženj je končno postal še sam. Zgradil si je ogromno trdnjavo materializma, v katero se je zaprl. Saj so ulice velemest kakor réže trdnjavskega obzidja, skozi katere opazuje sovražnika, in dimniki tovarn so kakor topovi, naperjeni proti nebu.

In v tej trdnjavi? Ali je človek, ko je pozabil na Boga, dosegel srečo in mir? Ne! Ni človek miru! Bori se kakor zver za oblast in moč. Kamor koli seže pogled, povsod samo sovraštvo, pohlep, zavist in boj. Svojo trdnjavo si je razdelil na predele in si jih je ogradil z železno žico in zavaroval z jeklom topov. Gradil je in še gradi meje v podzemlju in nadzemlju. Pa tudi v teh predelih, ki so sicer na zunaj zavarovani, ni miru. Tudi tu se bje borba za oblast na življenje in smrt. Po cestah korakajo čete mladine, ki pozdravljajo — ene z dvignjeno pestjo — druge z iztegnjeno roko, oboroženo z bodalom. Oboji nosijo v srcih paganstvo, na njih praporih pa se bleščijo simboli sovraštva. Vršijo se boj in brat ubija brata in žene ubijajo svoje še nerojene otroke. Kri, kri človeka, ki je odraz božji, lije po umazani zemlji te trdnjave in smrt v najrazličnejših oblikah divja po njej.

Zdi se, da je Bog preklel človeka in zemljo in da je človek došel na vrhunec, ki mu grozi s poginom. Pozabil je na klic božji, zato vlada v njegovi bleščeči stavbi sredi hrušča in trušča modernega življenja samo sovraštvo in smrt.

Ko se je zdelo, da bodo človeka zagrnili valovi sovraštva in brezbožnosti, je Bog v svoji neskončni modrosti poslal žarek svoje milosti naravnost v središče materializma — v industrijsko mesto — in poklical človeka, ki mu je sledil in postal njegov služabnik. Okoli tega duhovnika se je zbral krog mladih ljudi, ki

Seja širšega načelstva JSZ

V nedeljo 20. decembra t. l. se je zopet zbralo ožje in širše načelstvo JSZ k seji, da sliši poročila svojih funkcionarjev in sklepa o nadaljnjem delu JSZ. Seja se je vršila v sejni dvorani Delavske zbornice in je trajala od pol 10 do 14. Udeležili so se vsi člani načelstva, poleg tega pa še nekateri tovariši strok. skupin rudarjev, ker so imeli popoldne sejo strok. odbora rudarjev.

Sejo je vodil tov. predsednik S. Žumer. Poročilo o strokovnem delu je podal tov. P. Lombardo. Tako je kratko orisal stanje, ki vlada po tekstilni stavki in prizadevanja strok. organizacij, da se zacelijo rane, katere je delavstvu zadala ta stavka. V tekstilnih podjetjih, kjer ni bilo stavke, se kljub temu sedaj delovni in plačilni pogoji urejajo. V nekaterih se je to že naredilo. Tako se je v Stori v St. Vidu in v Gameljnah sklenila nova pogodba, v Jaršah se vrše tozadevni razgovori te dni. Nova pogodba se je sklenila pri tekst. podjetju Koojančič na Viru pri Domžalah. Na vrsto pa pride preureditev plačilnih pogojev tudi v tekst. tovarni Ornik-Mitrovič v Otiškem vrhu. Razgovori se vrše za sklenitev kolekt. pogodbe za tako imenovano kratko robo, ker se ti izdelki niso mogli vključiti k splošni tekstilni kolektivni pogodbi. Sledilo je poročilo o razmerah in delu JSZ v lesni stroki. Lesna stroka ima po številu največ zaposlenega delavstva, ki je seveda tudi najslabše plačano, zato bo treba tej panogi industrije posvečati kar največ pozornosti. Stavbinci nadaljujejo z delom na uveljavljanju nove kolekt. pogodbe, kajti z 1. jan. 1937 poteče veljavnost dosedanje pogodbe.

Končno je Lombardo kot član upravnega odbora Del. zbornice ugotovil, da je DZ prosila min.

za soc. politiko, da ji dovoli 70.000 Din izrednega kredita za podporo in pravno zaščito preganjanim delavskim obratnim zaupnikom. Predlog pa je bil gladko odklonjen. Javna borza dela bo za božične praznike razdelila 50.000 Din izrednih podpor. V letu 1937 se bo podaljšala podporni doba od 6 na 10 tednov. K poročilu se je razvil živahen razgovor, v katerega so posegali skoraj vsi navzoči tovariši.

Sledilo je poročilo tov. Rozmana. Poleg strok. vesti o položaju na Jesenicah, v Vevčah itd. je poročal o stanju članstva JSZ. V poročilu je pokazal, da je JSZ od 1. jan. t. l. porastla za 1600 članov in šteje po statistiki za mesec oktober 1936 7645 članov. V razmerah, v katerih se posebno v zadnjem času JSZ nahaja, je ta porast razveseljiv pojav. To znači, da kljub vsem zaprekam in oviram krepko nadaljuje svoje delo. Okrožni sestanki so pokazali, da so nujno potrebni, vendar se ne bodo mogli vršiti vsak mesec, marveč vsake tri mesece. Na želje krajevnih skupin so se dosedaj vršili strokovni tečaji v Domžalah, v Kamniku, na Jesenicah in v Guštanju za dravogradske okraj. Udeležba je bila rekordna.

Tov. predsednik Žumer je poročal o položaju JSZ s posebnim ozirom na razne časopisne kakor tudi zakulisne napade na JSZ. Kratko je ugotovil vzroke, iz katerih izhaja ta borba, ki seveda ni od včeraj, marveč traja že nekaj let. Tovariši z dežele so zelo ostro kritizirali način gonje proti JSZ in njenemu vodstvu. Soglasni so bili v zahtevi, da naj JSZ proti taki umazani gonji, katero vodi »katoliško« časopisje, nastopi z vso odločnostjo.

Kaj je novega v Vevčah?

Podoba je, da stavka ne bo kar hitro končala. Na obeh straneh se pripravljajo na daljšo borbo. Delavstvo kolje prešičke, ki si jih je čez leto s skromnimi sredstvi zredilo ter hoče za božične praznike malo priboljška. Straže okrog tovarne vzdržuje v redu in popolni disciplini. Vsak delavec in delavka je na svojem mestu. Iz vseh obrazov sije zavest pravičnega boja za svoje pravice. Posebno disciplinirano se je pokazalo delavstvo pri izplačilu mezd dne 19. dec. Vsak je prejel svoj zaslužek, knjižico, ki jo je nudila službenka tovarne vsakemu delavcu, pa je vsak mirno odklonil, tako da je za zamreženimi vrati tovarne ne hote padel vzklík: »To je disciplina!« Pri tem naj pripomnimo še to, da je podjetje objavilo, da se vsi zaslužki, ki ne bodo dvignjeni do 22. t. m. založe na sodniji. Zanima nas nainreč, če bo isto-

so sredi umazanega in trpljenja polnega življenja industrijskega delavca, sredi ropota strojev in brnenja transmisij slišali v sebi klic božji in sledili zgledu božjega služabnika. Nastal je krog, ki se je vedno bolj širil in tako polagoma zajel skoraj vso zemeljsko oblo. Nastal je pokret krščanske delavske mladine, ki si je nadel najtežjo nalogo, da poseže v strašno zmedo časa in prinese zbičanemu človeštvu miru in božje ljubezni.

Bratje in sestre! Tudi mi smo se pridružili temu pokretu. Tudi naša načela se strinjajo z

časno šel tja tudi denar pokojninskega sklada, v katerem ima vsak delavec okoli 3000 din prihrankov. Če se je podjetje postavilo na stališče, da je z izbruhom stavke vse delavstvo odpuščilo brez odpovednega roka, mora, po našem mnenju, izplačati tudi ves pokoj. fond. Sicer delavstvo tega ne zahteva, ker bo kljub temu znalo vzdržati borbo, ki jo je tako spontano započelo.

Na drugi strani pa podjetje skuša pokazati svojo moč, ki sicer tudi ni majhna, ker pregovor pravi: »kdor ima denar, je sveta vladar«, še danes velja. Čudno, da je danes v našem podjetju čimdalje več hišnih poslov. Vsak, zidarski polir električni preddelavec, lesni polir, skladiščni delavec itd., vsi naj bi spadali med hišne posle. Nekateri sploh med našimi tako zvanimi srednjimi službenci igrajo vedno zelo dvoletno vlogo, tako da

onimi, ki jih imajo naši tovariši onstran meja. Težko nalogo smo si naredili. Zmogli jo bomo le, če bomo pripravljani na žrtve. Treba bo žrtvovati mnogo, mnogo, morda vse. Sli bomo skozi vihar zaničevanja, zasramovanja, nerazumevanja in poniževanja. Zavest, da naše žrtve ne bodo zastonj, nam bo dajala moči, da premagamo trdnjavo materializma in odpremo vrata te trdnjave na stežaj, da v njo zopet zasije solnce božje ljubezni in pravice in da bo zopet donel v dušah človeštva klic: Slava Bogu in mir ljudem na zemlji!

V lanskem adventu

O dejanskih razmerah nepoučen človek bo komaj razumel, kako si pri nas katoliško delavstvo, ki je med masami večjih industrijskih središč v manjšini proti marksistom, more privoščiti tak luksuz, da nastopa v dveh različnih organizacijah in da sta si ti dve organizaciji celo nasproti in zapleteni v medsebojni boj do iztrebljenja.

Za ta pojav ni važno, če je razdor nastal pred večrajšim zaradi imena krščanski socialist ali katoliški socialce, ali včeraj radi kake socialne brošure ali pa socialnega katekizma. Ni važno, če danes dobiva konkretno obliko v dveh nasprotujočih si organizacijah, v dveh različnih barvah glasovnice itd. Tudi ni važno, če ima z denarjem slučajno boljše podprta organizacija več papirja za reklamne svrhe na razpolago, da dokaže boljše lastni izvor, večjo moč ali kakorkoli že sodobna reklama mora teči.

Važno pa je sledeče:

Prvič je delavstvo radi tega v svoji trajni borbi za pravice oslabiljeno; drugič Katoliška akcija poslanstva Cerkev ne more snovati na popolni edinstvi katoličanov. Nasprotno zlohotno se celo ustvarja zmotno mnenje, kakor da nasprotniki niso več pravi katoličani ter se s tem katoliške vrste brez potrebe cepijo. Tretjič: najnujnejša naloga našega časa, ki jo papež tako zelo poudarja, to je rešitev socialnega vprašanja se ne premakne z mrtve točke, ker se oglašajo za to različni reševalci, ki si med seboj nasprotujejo.

Kako je mogoče, da je prišlo do razdora, ko pa vsi svarijo pred neenotnostjo in si težko dajo dopovedati delavci in kmetje, kakšni razlogi naj bi bili za razcep.

Za JSZ je važno, da vsak njen član ve do kraja, ali je naša zveza storila vse, da se enotnost krščanske strokovne organizacije ohrani in če je vse svoje moči zastavila, da do razdora ne pride. Ni nam treba skrivati nobenega sestanka in razgovorov s predstavniki spjuče se nasprotne strokovne organizacije ali pa s predstavniki kulturnih in političnih skupin, ki so se za razdor zanimali in aktivno posegale v to vprašanje. Lahko trdimo, da je JSZ nesebično služila cilju: enotnost nad vse drugo, da je tudi izpolnila vse predpogoje, ki so ji bili stavljeni in ki so ji bili sploh znani in da odločilnih momentov za razdor ni treba iskati v območju strokovnega pokreta. Vredno pa je pripomniti, da je vodstvo JSZ moralo imeti trdne živce, ko so vabila za razna pogajanja o enotnosti prihajala istočasno, kakor glasovi, da bo JSZ razpuščena.

Hi gornjemu pojasnilu naj navedem najvažnejši dokument, ki je že v lanskem adventu zaključil debato o enotnosti, tako imenovani celjski pakt.

Dne 15. decembra 1935 smo se kot zastopniki JSZ znašli v Celju Hočevar, Jurač, Lešnik, Koprivec, Kores, Kočmur: iz kratkih obvestil iz Ljubljane niti vedeli nismo, na kakšnih pogajanjih naj JSZ zastopamo. K sestanku so prišli iz Maribora štirje duhovniki: gg. Oberžan, prof. dr. Aleksič in Rihter, ravnatelj Hrastelj, kot zastopnika Združenih pa gg. Smersu in Preželj. Gg. duhovniki so nam pojasnili svoje poslanstvo, da namestavajo v Mariboru izdajati nov delavski časopis ter postavili vprašanje, če more ta list računati na enotno strokovno organizacijo, ali naj se opira na eno ali na drugo in na katero ter toplo priporočali, naj se že v kakršnikoli obliki doseže enotnost strokovnega gibanja. Potrebo novega časopisa so utemeljevali tako, da je poleg strokovne snovi neobhodno potrebna tudi kulturna

hrana, ki bo koristna tudi delavstvu, če je organizirano v marksističnih organizacijah, pa je še veru. Ne pomni sestanka, na katerem bi bilo tako vseeno, kdo pojasnuje stališče neke organizacije, kakor so storili tedaj za JSZ naši zastopniki. Prav vse smo hoteli vedeti, kakšne pege na naši organizaciji naj bodo povod za snovanje protioorganizacije. Zvedeli smo, da so naša pravila premalo demokratična in povedali smo, da nam bo zelo dobrodošlo, da naša pravila še bolj demokratiziramo, saj ne bomo nedosledni, da bi se kot najgorenejši pristaši demokracije taki zahtevi upirali. Po daljši debati smo sklenili in podpisali tale sporazum:

1. Naj se vrši enoten delojemalski pokret v okviru JSZ.

2. Da se to doseže, bodo člani vseh dosedanjih organizacij sporazumno pripravili osnutek demokratiziranih pravil JSZ, ki naj ga ta na prvem prihodnjem običnem zboru predloži v potrditev.

3. Takoj, ko bo izdelan osnutek novih pravil, pristopijo člani ZZD in Društvo zasebnih in trg.

Strokovni tečaji JSZ

Na Jesenicah

V nedeljo, 13. decembra, se je vršilo tretje predavanje na tečaju, katerega je priredila krajevna skupina kovinarjev na Jesenicah za svoje člane. Predavanje je bilo dobro obiskano. Tov. Rozman nam je v svojem poljudnem govoru predočil važnost in pomen statistike tudi za delavsko strokovno organizacijo. Predavatelj je uvodoma pojasnil, kaj prav za prav statistika je in čemu služi. Nato nam je nanizal posamezne primere, iz katerih se je videlo, kolike važnosti je zbiranje in poznanje statistike tudi za funkcionarja delavske strokovne organizacije. Predavatelj je ugotovil, da se delavstvo za slična vprašanja vse premalo zanima, zato ima pri raznih pogajanjih tudi težko stališče. Delavstvo se mora zavedati, da bo vsaj delno obvladalo položaj in moglo uspešno braniti pravice delavstva, ako bo vprašanjem, katere so bila iznešena v predavanju, polagalo več pažnje. Živahna debata, katere se je po predavanju razvila, je pokazala, da so navzoči tovariši razumeli jedro predavanja. Takih praktičnih predavanj bi želeli čim več. Le oni, kateri se bodo poleg socialne zakonodaje zanimali tudi za vsa sodobna družabna in gospodarska vprašanja, bodo mogli postaviti, kadar bo potrebno, ljudi, kateri bodo res uspešno branili pravice delavstva.

Tečaj se bo nadaljeval v januarju 1937. Kdaj se bo prvo prihodnje predavanje vršilo in kdo bo predaval, bomo pravočasno objavili v naši »Del. Pravici«.

V Guštaniu

V nedeljo, 13. t. m., se je pri nas vršil enodnevni tečaj Jugoslovanske strokovne zveze. Zbrali smo se v lepem številu zastopniki naših skupin v gostilni Cvetanovič v Guštaniu. Prišli smo iz Guštanja, Prevalj, Otiškega vrha, Dravograda, Kotelj in drugih okoliških vasi. Pri tečaju so govorili predsednik JSZ Srečko Žumer, Lojze Lešnik iz Hude jame in Reberšek Karol iz Maribora. V poljudnih govorih so nam dobro razložili pomen in namen Jugoslovanske strokovne zveze, praktično

nameščencev v JSZ, da si tako pridobijo polno članske pravice do tega običnega zbora.

4. Ko so te priprave izvršene, likvidirate obe zvezi združenih (ZZD in Društvo zasebn. in trg. nameščencev).«

Sporazum so podpisali vsi navzoči ter z izrečnim zagotovilom prevzeli nase nalogo za njegovo izvršitev. Z rezultatom so bili vsi zadovoljni. G. Oberžan je ves vesel predlagal, da naj se sporazum objavi v časopisu.

JSZ je na prvem običnem zboru predlagala spremembo svojih pravil, kakor je bilo dogovorjeno in obični zbor je spremembo soglasno sprejel.

Leto dni je poteklo, enotnosti ni, razdor je še globlji in mariborski časopis »Delavska fronta« daje več spoštovanja marksistom, kot pa članom JSZ, katere venomer postavlja v isto vrsto z najbolj divjimi boljševiki in požigalec cerkva. Nemo-goče nam je razumeti, da bi isti duhovniki mislili v letošnjem adventu drugače, kot lani, zato njim ne moremo pripisati odgovornosti in moramo sejalce razdora iskati drugod. Če nam je lanski advent zasvetila samo zarja, naj bi se nam v letošnjem adventu odprlo nebo, da bomo rasti samo za pravico in resnico, prežeti z idealizmom žive, dejavne vere. Z. L.

delo organizacije in vprašanje delavske izobrazbe s posebnim ozirom na mladino. S predavanji smo bili kar najbolj zadovoljni in veseli smo da smo prav v tem času poslušali te govore, ko se na vse načine skuša razbijati tako potrebno našo Jugoslovansko strokovno zvezo.

Po skupnem kosilu smo se s predavatelji še razgovarjali o najbolj važnih vprašanjih, le škoda, da smo se morali tako kmalu ločiti. Spremili smo naše tovariše še na kolodvor in počakali odhoda vlaka. Naša edina želja je, da bi se Jugoslovanska strokovna zveza razvijala naprej kljub vsem viharjem. Tovarišem širom Kranjske in Štajerske pa kličevo Korošci: Le naprej pogumno po začetni potil Naj Krekov duh po Jugoslovanski strokovni zvezi prodira v najširše plasti slovenskega naroda in pripravljaj nove čase ubogemu slovenskemu delovnemu ljudstvu.

Papirničarij

Količev. V nedeljo, 13. t. m., je imela skupina papirniškega delavstva tovarne Bonač mesečni sestanek v etari šoli na Dobu. Prostori te šole so namreč dani do preklica na razpolago naši skupini. Sestanek je bil dobro obiskano in je pokazal, da se skupina tudi na znotraj izpopolnjuje. Kajti za sestanek je bil izdelan natančen dnevni red in vsak referat je bil skrbno pripravljen in sestavljen. Na sestanku, ki je trajal nad tri ure, se je poročalo o nekaterih zunanjih pojavih, zlasti, da se od neke strani napačno pojmuje namen in delovanje strokovne organizacije. Zaradi tega napačnega pojmovanja so bili napravljeni sklepi, ki ne bodo rodili dobrih sadov in sicer za tiste, ki menijo, da so s tem dali delavstvu udarec. Zelo obširno smo obdelali kolektivno pogodbo. Osnutek se je odobril. Prepričani smo, da bomo prišli s podjetjem do sporazuma in sicer brez posebnih težav. Tudi vprašanje volitev obratnih zaupnikov smo obdelali ter sprejeli primeren sklep. Kakor smo že poudarili, sestanek je pokazal, da rastemo. Vendar je pa še nekaj takih ljudi, ki radi delajo z anonimnimi pismi in v njih prodajajo svoje nečedno blago. To pa prav nič ne vzmernirja vodstva in bo brezobzirno delalo tudi vnaprej tako, kakor je prav za delavstvo.

Opekarsko delavstvo

Radomlje. Zadnji sestanek, ki je bil v nedeljo, 13. decembra, ni bil tako obiskano, kakor bi bilo treba. Krivda je bolj na tem, ker niso mogli biti vsi člani pravočasno obveščeni. Vendar pa je uspeh klub temu zelo lep. Razgovorili smo se o vseh tekočih zadevah, bodisi kar se tiče organizacije, bodisi kar se tiče dela v bodoči sezoni v opekarni. Dosedaj je vladalo med nami in podjetjem dobro razmerje. Nekateri ljudje se pa zelo trudijo, da bi to razmerje prenehalo in trosijo namenoma razne govorce in laži. Sklenili smo, da bomo ostali čisto mirni in da bomo vse reševali le potom organizacije.

jih omalovažuje vodstvo, kadar je mir in zaničuje delavstvo, kadar je boj.

Pretekli petek 18. t. m. je bil v Vevčah zastopnik Inspekcije dela g. inž. Gorjanc, ki si je menda ogledal stroje in tiste naprave na »holandcih«, katerih uvedba je bila tudi delno vzrok izbruha nezadovoljnosti delavstva v brezpogodbenem stanju, v katerem je vodstvo podjetja smatralo delavstvo za popolnoma poraženo in nesposobno borbe. Pri tem povemo samo to, da vsako prekomerno igranjanje z delavstvom rodi običajno slabe posledice za obe strani, ker boj ni nikdar zaželen. No, in g. inž. Gorjanc je izjavil zastopnikom delavstva, da bi se po njegovem mnenju na kolandcih s staležem delavstva kot ga hoče uvesti podjetje dalo delati. Pripomnimo samo to, kako se da pri stoječih strojih kaj takega ugotoviti? Ze podjetje samo je v odgovoru delavstvu priznalo delno, da

ima ono prav, ker je za neke »holandce« pripravljeno se razgovarjati. G. inž. Gorjanc je delavskim zastopnikom predlagal, naj v imenu delavstva stavi inspekciji dela svoje končne zahteve, isto pa je predlagal tudi podjetju, nakar bo prihodnji teden sklical razgovor. Delavska tarifna komisija je zahteve delavstva obrazložila in jih poslala Inspekciji dela v Ljubljani.

V sredo 23. t. m. je imelo delavstvo zborovanje ob 2 popoldne v društvenem domu v D. M. v Polju, kjer je obravnavalo potek stavke in stanje, v katerem se nahaja ter podala smernice za nadaljnjo borbo. Zavedajoč se, da se bori za svoj kruh in za pravice tlačenih in izkoriščanih, preživlja božični mir na svojih skromnih domovih med svoji in se spominja še z večjim občutjem revščine betlehemskega deteta. — Papirničar.

Mir dobrim ljudem

bodo zopet oznanjali svetonočni zvonovi. In vendar miru ni. V svetu vre, kakor v velikem kotlu, ki se pripravlja, da izbruhne kot vulkan in z deli svojih rok in svojega uma — kulture, tehnike in znanosti izbriše z obličja

zemlje človek človeka — svojega sobrata.

V imenu civilizacije, kulture in napredka se s tanki, topovi in plini osvajajo tuje zemlje. V imenu gospodarskega napredka in blagostanja človeštva se izkoriščajo milijoni delovnega ljudstva, kateri služijo in ustvarjajo neslutena bogastva in udobje nekaternikom. — V tiskani in govorjeni besedi državniki in vodniki narodov vsak čas poudarjajo miroljubnost. In vendar miru ni. Vsak, ki sklepa to ali ono pogodbo, bodisi zase ali za cele narode, ne išče pri tem koristi celote, marveč le koristi svoje in svojih najbližjih. Posamezniki odevajo te besede v plašč napredka in koristi gospodarstva, državniki pa v korist svoje države. Da to svoje stališče laže branijo in uveljavljajo, se oborožujejo. Sodobni mir je priznan in zavarovan na žrelih topov.

In vendar vemo, da ta mir ne prinaša sreče, blagostanja in pravega miru. Pri vsem tem milijoni stradajo in gladu umirajo. Na stotisoče jih živi življenje, katero ni vredno človeka. Milijoni mladih rok se v obupu dvigajo z zahtevo po delu in kruhu. Po delu, da bodo mogli z ostalimi soustvarjati in si zgraditi svoje domove. Krvave srca mater, ko vidijo svoje otroke, kako propadajo duševno in telesno, ker za nje ni mesta in kruha v človeški družbi. Pa vendar so to ljudje s prav istimi pravicami in dolžnostmi kot vsi ostali. Kdo je kriv? Od kod toliko zla in gorja?

Človekovo samoljubje in sebičnost, ki okorišča in izkorišča izsledke moderne znanosti in kulture le za osebna ugodja maloštevilnih, je krivo.

Ali se je čuditi, če milijoni brezpravnih stiskajo pesti, če preklinjajo svoje borno življenje in iščejo poti, da se

rešijo spon, v katere jih je uklenila človekova — sobratova sebičnost, pohlep po čim večjem bogastvu, ali z moderno besedo, v katero jih je vkljenil kapitalizem.

Da, rešiti se spon in okovov, rešiti se ponižanja in brezpravnosti — kajti vsi smo ljudje in vsem je Bog dal ob rojstvu sveto pravico do življenja in s tem pravico do dela, ker le na ta način more človek vršiti in dovršiti svoje zemeljsko poslanstvo.

In danes tega ni. Tisti, ki plavajo v ugodju in lagodju, pozabljajo, da so le upravniki svojega bogastva, pozabljajo, da bodo slej ko prej morali dajati odgovor o svojem delu, pozabljajo, da tudi nje in njihova dejanja, poleg človeških zakonov, katere so si sebi v prilog naredili, še čaka neka druga, hujša sodba, da jih bo še sodil Bog. Toda oni Njega ne poznajo! Nočejo ga poznati, kajti to spoznanje bi jim bilo vedno in neljubo opominjanje na vse krivice njihovega ravnanja! Zato zametujejo in zanikajo večno Resnico, kajti v preobilju jim je zakrknilo srce! In v svoji našopirjeni bahavosti in otopelosti duha, ki ju prinaša brezdelje in uživanje svetnih dobrin, se nočejo zavedati dejstva, da so vprav oni največ krivi, da neštete množice onih, kateri zastonj iščejo kruha in svetne pravice — prav zaradi svojega uboštva, bede in revščine izgubljajo vero v Boga, ker jim je božja Dobrota in Resnica zastrta z deli in krivicami človeških rok, tudi z deli rok tistih, ki pravijo, da so pravični, da so kristjani. Zato jo tudi oni preklinjajo in dolžijo, da je le-ta kriva njihovega zla in nesreče.

Daj, božje Detece, razsvetli temo, katera objema svet, vrni Luč v srca trpečih in ponižanih, da bodo spoznali Tvojo veličino, pomen Tvojega rojstva in trpljenja, da bodo zopet verovali in mogli širiti ter graditi Tvoje kraljestvo na zemlji. Zato pa daj vsem tem množicam svoj mir in blagoslov!

Rozman Peter, Maribor:

Jaslice govore

V neki naši župni cerkvi sem videl jaslice, ki nazorno predstavljajo človeško družbo, kakršna je bila takrat ob Kristusovem rojstvu. Na hribčku je mesto Betlehem. Mogočno in samozavestno stoji visoko zidovje njegovih palač, hiš in templja. Noč je. Okna so vsa razsvetljena od tisočerih luči iz notranjosti, krasno in čarobno, kakor da tu tekmujeta vsa sreča in slava. Ves ta zunanji lik in čar mesta nehote tudi razodeva, kaj vse se dogaja ta čas in ob tej svetlobi, tam za stenami teh velikih hiš. Obilica, razkošje, udobnost, pojedine, godba, veseljačenje, greh in ples, bogastvo, moč, oblast in ničurnost človeška. Izvoljenci in maziljeni tu žive svoje življenje, ne meneč se za stisko in potrebo onih, ki so mesto in te hiše sezidali. Saj taki, ki žive v pomanjkanju in v revščini, ne morejo biti njihovi bratje, niti sestre. To so le nižja kasta ljudstva, katera ima še tega preveč, ker sedaj ima ter ne potrebuje drugega kot bič. Tako izbrane, visoke in elitne družbe ne upajo doseči niti zapovedovalne številke z Mojzesove table. Kdor bi pa količkaj očital in rovaril in bi hotel to družbo razkrinkati zapade kazni in je uničen. Celó sam božji Sin, ki trka nocoj na vrata teh hiš in na srca teh ljudi, mora proč od tod, ven v temo in noč.

In tako sem videl tam nižje pod tem gričem, tako rekoč pod nogami velikašev in pismarjev iz mesta Betlehema, tam med polji in pašniki, kjer domujejo skupno z živino delovni ljudje, temno zemeljsko duplino, ki je dala nocoj zavetišče sveti Družini in rojstno hišo božjemu Detetu. Hlapci in pastirji so tu izkazali več sočutja in socialnega razumevanja kakor tista objestna gospoda tam gori v mestu. Gospoda ni marala biti motena niti ta večer, ko prihaja sam Bog Sin, da reši človeštvo.

Kako silna je bila tedaj razrvanost človeške družbe in kako ji je že tedaj gospodovala sebičnost in materijalizem. Že takrat, ko ljudje še niso poznali in ne imeli bank, ne trustov, kartelov in ne delniških družb. Ko ni bilo ne železnice, ne avtomobilov in ne aeroplanov ne tovarn, strojev, avtomatov in ne časopisja. Tudi ne strojnih ragelj, tankov in strupenih plinov. Ne fašizma, ne marksizma in tega razvpitega komunizma. Že tedaj, ko se še skoro prav nič ni moglo govoriti o znanosti in tehniki, ko ni bilo še varanja s političnimi in strankarskimi gesli ter frazami, kar vse ima do potankosti današnji, tako imenovani civilizirani človek, so se vodilni in izbrani ljudje najprej in najbolj upirali Bogu. Po sliki teh jaslic, ki govore živo resnico, so Boga potisnili doli med hlapce in dekle, češ naj ga ti poslušajo, da nam ne bodo toliko kradli, kadar so lačni in da nas bodo častili in se nam klanjali, ko jim delimo krivice.

»Naš pravi bog je Mamon, žep in trebuh, ostalo pa prepuščamo drugim«, so dejali.

Zamislil sem se v sliko teh skromnih, starih a tako živo resničnih jaslic. In samo od sebe mi je prišlo vprašanje, ali je danes v 20. stoletju, po večeru prvih svetih jaslic, morda kaj boljše in lepše, ali je kaj pravičnejše za človeške sinove in hčere? Porajalo se mi je vprašanje kako bi slikali jaslice, ako bi se danes rodil Sin božji namesto takrat. Kako bi sedaj bile videti jaslice? Kakšna bi bila razlika? Čisto gotovo samo v tem, da

BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE

ZELI ODBORNIKOM, ZAUPNIKOM, PRIJATELJEM
IN VSEMU ČLANSTVU JSZ

NAČELSTVO
JUGOSLOVANSKE STROKOVNE ZVEZE

bi se namesto kravjega hleva postavila kakšna podrtá baraka ali kozoлец ali mestna klet. In od tiste množice hlapcev in pastirjev, katere sedaj gledamo pri vhodu v duplino

tedanjih jaslic, bi mnogi že manjkali, ker so pač odhiteli gor v mesto, da se poklonijo drugim bogovom »bogovom današnje družbe pri polnih jaslih«.

Pestotnik Janez, Kranj:

Mir ljudem na zemlji!

Zopet se po vsem širnem svetu glasi klic božji: »Mir ljudem na zemlji«. Nekaj edinstvenega, veličastnega je ta poziv katoliškemu svetu, v času, ko božični zvonovi ob polnočni uri oznanjajo svetu, da se je Bog Odršenik rodil za to, da se žrtvuje za grehe tega sveta. Klic miru in veselja se oznanja v sveto noč vsem narodom vesoljnega sveta.

Tega klica pa nočejo slišati ljudje, ki vidijo samo samega sebe. Sovraštvo in nezadovoljstvo seje ta peščica ljudi med množice delovnega ljudstva, ki v danih razmerah v boju za svoj življenjski obstoj pozablja na dostojanstvo človeka. Kolikor je danes gorja in trpljenja po svetu, koliko zagrenjenih duš, trpinov, ki vsled svojega trpljenja nosijo le maščevanje v svojem srcu!

Oče — delavec s krvavečim srcem gleda na svojo družino, ker ji ne more preskrbeti lepih in toplih praznikov. Še več — mrazu in dežju izpostavljena mati z dojenčkom v naročju in oče s culo v roki. Tako gre uboga družina po svetu — brezdomci, nikjer nimajo toplega zatočišča, nikjer odpočitka. Koliko je ljudi v industrijskih središčih, katerim je dom cesta, prenočišče pa mestni kanali. Ni čudno, da se s tem vzgaja sovraštvo mesto ljubezni do bližnjega. Beda, brezdomstvo družin, pomanjkanje in trpljenje delovnega ljudstva, vsega tega nočejo videti ljudje, ki vodijo danes družbo. Ne ozirajo se na vse to, se raje upirajo na peščico tistih ljudi, ki vse to gorje s svojim brezsrčnim ravnanjem ustvarjajo. Družina, ki je bila nekdanj nositeljica, najmočnejši steber družbe, se danes razdira. Vse to današnji svet noče videti, med tem ko brezbožniki na levi in desni s svojim

Božična igra v Celju

Več vzrokov imamo, da zopet igramo to Drobosnjakovo Božično igro. Eden glavnih je pač ta, da pri tej predstavi najbolj in najlepše doživimo rojstvo našega Zveličarja. Posebno važno je, da skupaj doživljamo vsebino. Pri tej predstavi ni igralcev, ne gledalcev, vsi smo kakor družina, vsi igramo, gledamo in pojemo. V času, ko je na odrh toliko malovrednega materiala, ko se oder ponižuje, ko gledamo v filmih vojaške parade, tanke in topove — v tem času je tako potrebno, da vidimo tudi stvari globlje vsebine in pomembnega značaja. Sestre in bratje smo, treba nam je božičnega miru, tako smo potrebni pravega veselja...

V nedeljo, 3. januarja, bo naša skupina z sodelovanjem pevskega zbora Poselske zveze, vprizorila ob štirih popoldne v Narodnem domu božično igro. Isti dan dopoldne bo tudi sestanek vsega članstva!

strupom, s sovraštvom zastrupljajo ljudi in pripravljajo nove nesreče.

Svetovni mir se oznanja z oboroževanjem, za katerega gredo milijardne vsote denarja, katerega prigarajo množice delovnega ljudstva. Evropa nositeljica svetovne kulture, kakor se sama imenuje, je prenasadena z eksplozivnimi snovmi, in vse kaže, kakor bi šla z naglimi koraki v novo svetovno klanje. Kdaj preje, kakor ravno danes je klic svete noči: »Mir ljudem na zemlji«, tako potreben današnjemu svetu, ko je prenasaden s sovraštvom. Mir naj zavlada med narodi sveta, to je želja delovnega ljudstva.

Skoro dva tisoč let se že ponavlja to božje oznanilo vsemu svetu. Prvič se je onj večer, ko se je na betlehemskih poljanah rodil sin delavca-tesarja v podrtem hlevu. Danes se zopet ponavlja zgodba svete noči. V delavske družine, v uboge kmečke bajte, med delovno ljudstvo prihaja Sin živega Boga oznanjat Pravico, Resnico. Delovno ljudstvo ga bo to sveto noč sprejelo v svoja srca, v svoje duše, ker ga spoštuje in razume. Ker se zaveda Njegovega poslanstva v današnjem času in ker trdno zaupa v njegovo zmago. Kakor so ga nekdanj s spoštovanjem in z molitvijo sprejeli delavci — pastirji na betlehemskih poljanah, tako so ga farizeji in mogleci tedanje dobe, sprejeli s sovraštvom in mečem, vsled bojazni, ker je prinesel luč Pravice in Resnice. Tudi danes ga sovražijo tisti, ki v svojem javnem udejstvovanju vidijo le sebe in svojo lastno korist. Eni so pri zelenih mizah, ki vsled svoje brezobzirnosti tirajo delovno ljudstvo v popolno propast. Drugi pa med delovno ljudstvo sipajo žveplo na Njega, ki je bil sin delavca, za plačilo, ker je delovnemu ljudstvu dal rešitev v »pravici in ljubezni do bližnjega«.

Ta praznik naj bo — praznik katoliškega delavstva. Sto tisoči odločnih krščanskih strokovničarjev se pod Njegovim praporom v strujenih vrstah v znamenju križa bore za ideje Pravice in Resnice. Ta mogočna armada strokovničarjev naj prekvasi današnjo družbo. Iz trpečih delavskih družin, iz rudarskih revirjev, industrijskih središč ter iz delavskih barak naj gre luč Pravice in Ljubezni do bližnjega med današnjo družbo, da jo v duhu teh načel prekvasi. Mi se pa na sveti večer, ko bodo v božično noč zapeli zvonovi, združimo v eni misli in želji, da bi v resnici vsemu svetu zavladal klic: »Mir ljudem na zemlji«.

Kdo uničuje delavske družine?

Proletarska mladina, ki danes dorašča v barakah, na cesti, po zakajenih gostilnah, ki beraci že za vsakdanji kruh, ta mladina danes malo misli na pomen in cilj družine. Večkrat preklinja lastni dom, kjer ne vidi nobene lepe slike niti mirnega koticčka. Največkrat pa sameva tudi sam otrok doma, brez bratov in sester, še matere ni skoraj nikdar doma. Malokdaj jo vidi, saj odhaja dnevno zgodaj z doma in se vsa trudna vrača zvečer. Za otroka nima časa, tudi oče nima časa, pripravita mu samo obleko in jedi. Skoro nihče nima časa za otroka. Tak otrok zgodaj dozori, vidimo jih 14, 16 letne z obrazi starcev. Zgodi se, da v prvi mladosti soozna, doživi še kakšna ljubezenska razočaranja. Ves je tako sam, komu se bo potožil? V takih prilikah se dogaja toliko umorov, zločinov vseh vrst in toliko neurejenih korakov. Pa se še vprašuje družba zakaj? Tako mlad še bil, tudi starši, tovarniški delavci so skrbeli zanj, bil je še kar dobro oblečen, učil se je šole — Res tudi včasih, v dobrih starih časih, delavec, kočar in viničar ni bil veliko na boljšem. Toda mati je bila blizu doma, je bila doma, je čuvala nad otroci. Mogoče so bili še slabše oblečeni, vem, da niti ene postelje ni bilo v hiši za pet otrok, toda mati je bdela nad njimi, nad vsem dobrim in slabim, kar so delali. Mati je delala in upala, ko dorastejo, ko bo zgarana in onemogla, da ji bodo pomagali.

Nihče, noben še tako dober zavod ali otroško zavetišče, ne more nadomestiti prave materinske ljubezni. Vemo dobro vsi, kako je v službah, kako človek največkrat res samo uradno in hitro, kar moči hitro vse izvrši. Prav tako je z dojenčki, z nedorastlimi otroci. Koliko nege potrebuje otrok, koliko noči, koliko mieli mu mora mati posvetiti in to samo enemu otroku. Če nam izgrajo še vero v naše domove, v naše matere, ki jih toliko opeva svetovna literatura, kaj potem? Otroci, ki ni užil materinske ljubezni, ki ni imel doma, niti brata, ali sestre, ne bo vedel, kaj je ljubezen, ne bo imel predvsem smisla za družino. Da je družina nujno potrebna človeštvu, tega ne trde samo katoličani, temveč prej ali slej to spozna in mora priznati vsak. V Rusiji se danes vračajo k družini. Izdajajo zakone o kazni za nepremišljeno odpravo plodu, o nagradah za družine z več otroci. Prav tako Mussolini in Hitler. Za vse te ukrepe seveda ne govori samo ljubezen do družine, marveč zlasti v Ita-

liji in Nemčiji skrb za zdravo in številno ljudstvo, močno armado itd.

Eno pa je jasno: iz otroških zavetišč in podobnih ustanov ne rastejo niti zdravi, niti dobri otroci. Nedorasel otrok in mati spadata skupaj v družino.

Da med delavstvom še ni zginil smisel za družinsko življenje, kaže dejstvo, da se večina delavcev čim prej poroči in da je potomstvo številno. Toda pri nas se v delavskih družinah začenja borba: za ali proti otroku.

Ko je fant star 24, 25 let in dekle ravno tako, bi moral vsaj toliko zaslužiti, da si more ustvariti lasten dom. Žalostno pa je, da v današnjih razmerah sploh ne tvega misliti na to. Današnja družba ga z vsemi mogočimi sredstvi odvrta od družine. Ne da mu zadostnih sredstev za preživljanje družine niti v približni meri. Če pa hoče človek res pošteno živeti v vseh ozirih, mora imeti delo in mora biti za to delo pošteno plačan. Tega v današnji družbi mladina sploh nima. Če nima dela, propada moralno po cestah in je vsak dan znova ponižana z beračenjem. Kdor pa ima delo, je pa tako slabo plačan, da si ne more privoščiti poštene hrane in ravno tako propada.

Vzemimo samo nekaj primerov, kako zasluži delavec do 30 let:

	mesečno
Zidarski del. po 3,25, 10 ur dnevno	490 Din
odbitki	900 »
železniški zvaničnik začetnik	900 »
kvalific. žel. del. po 6 letih službe	950—1000 »
pomožni delavec	500—600 »
učitelj začetnik	900 »

So pa, ki še slabše zaslužijo. V tekstilnih tovarnah, trgovinah, pisarnah so z nekaj izjemami razmere iste.

Če si torej upa delavec izbirati po svojem srcu družico za življenje, če torej tudi ljubezen za njega ni luksuz, potem mora žena v tovarno, v urad, ali bosta pa oba stradala z otroci vred. Tu se pa začenja trnjeva pot za ženo. 8—10 urno tovarniško delo v prahu in ropotu, pot domov, doma pospravljanje, gospodinjstvo, otroci.

Malo je mož in žena, vsaj preprostih in nepokvarjenih v duši, ki si po kratkem času zakona ne žele otroka. — Rodi se delavcu otrok. Po 6 tednih počitka mora žena zopet v tovarno. Otroka prepustita ali stari materi, ali sosedu, sama pa hitra

na delo. Ves čas med delom misli mati na otroka kaj se godi z njim, ali bo ostal zdrav? Dolgo je leto, preden ga postavita na noge. Pozneje ga je še težje prepustiti drugim. Otroci je vendarle njihov. Ni lahko materi biti doma in na potu in pri otroku, zato se boji drugega otroka, zato se boji tretjega. Tu je odprta težka rana delavskih družin, vprašanje poročene žene in dela v tovarni. Meščanka si preskrbi še dobro pomočnico — služkinjo, delavec z ženo komaj zasluži za preživljanje sebe in otroka. Malokdo se spomni v javnosti, da tovarniško delo v prahu ni samo neprijetno, ampak naravnost usodno za nosečo in doječo mater.

Večinoma govore, mati spada v družino, samo v družino. To ni res! Prav mati spada v javnost, toda ne v zaprašene tovarne, ampak na odločilna mesta, kjer se odloča usoda delavskih družin. Tudi mati spada v javno delo, toda to delo ne sme škodovati zdravju novorojenih in njej sami. Le vprašajte tovarniške delavke — poročene in matere, koliko jih bo še delalo, če dobe možje primeren zaslužek. Toliko se govori o krizi družine v vseh krogih, pa se še ni našel nihče (niti kako katoliško podjetje), ki bi zvišal družinskim očetom plačo zaradi otrok.

Vse farizejsko govoričenje o krizi družine zelo malo pomaga. Žena kot mati ima pa tudi pravico do kulture, do izobrazbe. Sedanje razmere ji teh možnosti ne dovoljujejo, ker nima niti sredstev, niti časa. Nedeljski počitek tako krvavo potrebuje za svoje zdravje, za razgovor z možem in otrokom.

Kljub vsemu pa se bo morala žena postaviti z možem v borbo za družino, kajti kapitalist niti ne plača dela, ki ga opravi človek-stroj in ne bo nikoli prav nič milostno naklonil za delavsko družino.

Katoliška žena-delavka, tvoja dolžnost je, da se boriš za družino, za svoje otroke. Tebi viničarka, tekstilna delavka in rudarska mati naj prinese božje Dete miru, ki si ga tako potrebna za nekaj tihih dni in poguma za večni boj!

Reberssek Pavla, Maribor.

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ

želi vsem članom in članicam

NACELSTVO

STROKOVNE ZVEZE

PRIVATNIH IN TRGOVSKIH NAMEŠCENCEV
JUGOSLAVIJE

Božične ulice in ceste

(Odlomek.)

Troje življenja trudnih...

Trije mladi ljudje pred visoko palačo. Tik pred vratmi na mokrem, z žaganjem potresenim asfaltu. Vsi trije brezposelni. V ponošeni obleki, v strganih gumijasto-platnenih čevljih. Zamazana čepica čepi na glavi najmanjšega. Drugemu sili prevelik podarjen ali ukraden klobuk pregloboko na čelo, komaj šviga dvoje črnih oči izpod njega in vse prebada, kar pride mimo, še psa, ki se opoteka za vogali hiš in ograj. Obe roki vsem trem počivajo v hlačnih žepih. Beseda jim za-tegnjeno polzi iz ust. Šepetanje narašča in pojema, če se jim kdo preveč približa.

Nalahno naletava dež med snegom.

Razkošen avtomobil vozi mimo v ostrem ovinku. Gospa v črno oblečena, visoko zavita v kožu-hovinast ovratnik, z najnovejšim modnim klobukom na glavi in z zvestim spremljevalcem, psom na vrvi, se je široko umaknila trem ljudem pred vratmi.

»Vidiš, ta dama je žena gospoda ravnatelja. Bogato oblečena, kajne? Vse drugače kot tvoja stara, ki hodi v tvojih čevljih in tvoji suknji v mesto. Drugače sploh ne more zdaj pozimi iz barake.«

»Že ima, da se lahko tako nosile.«

»Seveda ima. Gospod soprog ima samo šest tisoč dinarjev redne plače. Koliko izrednih dohodkov, sam hudič vеди. Vilo ima, svoj lov, svojo pristavo, vse, samo srca in pravičnosti ni!«

»V tolikih in tolikih odborih je, toliko in tolikratni svetnik, nad- in podupravitelj itd. Cel kup plačanih služb, da še sam ne ve koliko.«

»Ti pa poginjaš sredi samih obljub in usmiljenja in vseobjemajoče socialne razgibanosti in družabne poštenosti. Lepa reč je to: koristen in zaslužen član za družbo in državo. Še odlikujejo ga, namesto, da bi ga zaprli, ker škoduje več kot koristi črv moderni kapitalistični!«

»Nobenemu danes ne verjamem nič več. Same tolažbe in obljube! Kdo bo pa sit od njih. Kruha in dela naj nam dajo najprej, potem bomo šele računali in merili, kdo je še in se sme imenovati socialen!«

Beseda je dala besedo in razgovor je še dalje razkrival umazanost in socialno hinavščino gospoda ravnatelja, ki sedi zgoraj v topli sobi v našlanjaču, kad cigarete, drugo za drugo, še do polovice ne, se igračka s tajniki in tajnicami in samo to misli, kako bi čim prej in čim lažje prišel do čim večjega kupa denarja.

Ura je odbila pet.

Trije brezposelni so se dogovorili.

»Ti greš prvi Potrkaj na vrata in prosj podporo. Reci, da imaš ženo doma, kopicco otrok, da so te po krivici vrgli iz tovarne na cesto, da si bolan itd. Sploh napovej mu cele litanije. Samo da ga pregovoriš. Omehčal se bo in dal ti bo denarja in še morda delo.«

»In če me postavi pred vrata?«

»Kaj še! Kje pa je potem pravica? Povej mu, da mu ne bo zlepa dobro, sede. Sicer pa, ozmerjaj ga! Sram ga bo in se te bo odkrižal s podporo!«

»Dobro, poizkusil bom!«

Je priznal najmlajši, si popravil čepico, si obrišal roke ob hlače in odštorkal po dolgi veži. Nerodni koraki so odmevali po širokem stopnišču. Nič se ni oziral po napisih in predpisih okoli po stenah. Za sobo gospoda ravnatelja je vedel in noge same so ga nesle k njegovim dobro poznanim vratom...

Pet minut je minilo.

Ni ga še nazaj.

Deset minut je minilo.

Nervozno sta se prestopala ostala pred vežnimi vrati in čakala. Ljudje so hodili ven in noter.

Počasi in zlomljen in poln notranjenega sovraštva, bled kakor zid je priklovrtil mladec po stopnicah, skozi dolgo vežo na ulico. Dvoje radovednih obrazov mu je zastavilo pot. Ustavil se je,

ozrl okoli, škrtnil z zobmi in tesno stisnil desnico v pest. S penami in kletvijo mu je privrela beseda iz ust:

»Preklet me je ta Judež judovski. Opsoval me je kakor psa, mi naštel umazanih priimkov, ki jih še vseh nikdar slišal nisem v življenju. Mojo ženo in otroke mi je opljuval, mojo poštenost. In povrh me je še vrgel iz sobe. Surovo in nečloveško, z nasmehom, ki je poln odurne podlosti. Zaloputnil je vrata za menoj s tako jezo, da me je v vseh udih zabeležilo. Še po hodniku sem čul njegovo mrmanje. Da sem ga užalil, ker sem se ponižal in ga prosil podpore. Nikdar ga več ne pogledam. Niti za deset par ga več ne prosim. Rajši poginem od lakote ali pa grem v vodo, kakor da bi še kdaj prestopil prag njegove sobe.«

Čudno neumno so se zaokrožile ustnice obeh tovarišev. Nič nista rekla, samo roke so jima zra-

Počasi in po-

trti so odšli po cesti dalje.

goljuf in zločinec, zvodnik in ubijalec!«

skopuhu!«

Trije postav se je zadelo še ob vogal visoke palače, kjer je zopet naprej kadil cigareto za cigareto in se jezil gospod ravnatelj in čudnega srečanja je bilo konec. Konec? Ali pa zelo čuden

Trije postav se je zapičilo v mojo dušo, ko sem gledal za tremi izgubljenimi bitji, ki mi jih je cesta vzela izpred oči. Ti trije, in z njimi tisoči in tisoči,

in zatrli zadnjo laž, ki se je zajedla globoko v srca in duše bogatih in neusmiljenih.

Trije življenja trudnih pred visoko palačo. Ali je njih klic po kruhu in pravici res upravičen?

Razum in pamet in srce in vera pravijo: da.

Lojze Jože Zabkar.

CENJENIM NAROČNIKOM, ČITATELJEM IN PRIJATELJEM

»DELAVSKE PRAVICE«

ZELITA UREDNIŠTVO IN UPRAVA

BLAGOSLOVLJEN **B**ožič**Celjski božič!**

Tako sitno in nerodno je, da moti božični mir in veselje vsesplošna razrvanost. Toliko je suhih obrazov otrok! Kako žalostno je gledati tisoče brezposelnih. Kaj neki počno za božič ti ljudje? Kako je le v njihovih stanovanjih in kakšni so pogledi njihovi na Sveti večer?

Za Božič imamo navado reči: tudi za vas bo prišel boljši in lepši sveti večer, božični mir in veselje.

Ljudje pa čakajo, čakajo, kdaj bodo tisti, ki obljublajo, storili tudi nekaj v dejanju. Toda teh obljub nihče ne izpolni.

Toda ljudje, ti sodobni betlehemski pastirji, bi tako radi rekli v družini: nekaj potice bomo imeli, otroku sem kupil čevljičke, drugemu suk-njico... Da, kako lepo bi bilo če bi mogel vsak-do reči, da je sam s svojimi rokami preskrbel

vse to! Saj ljudje rabijo predvsem svoje dostojanstvo, potem šele miloščino, ki jo »prejemajo« od tistih, ki imajo več ali celo dvakrat več, kot imajo oni premalo...

In tako bo v Celju božič tak, da ga človek ne bi mogel biti vesel. Ljudje, ki bodo lagodno sedeli ob poticah, si naravnali aparat na München in pri tem mislili na ples, ki so na dnevnem redu v januarju...

Zunaj v Gaberjih pa bodo oni, ki so brez dela, gledali temno predse. Doli v Tremerjih bo ta ali oni delavec pri regulaciji prebil praznike v leseni bajti, ki jo je sam zbil.

Tako nerodno je, da take reči motijo božični mir in veselje — in da tem, ki so ponižani, ne moremo voščiti vesele praznike.

Doma in po svetu**Domači dogodki**

Novi ravnatelj Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je postal dosedanj pod-ravnatelj Radovan Matjašič, po rodu Slovenec.

Maribor dobi od države posojilo v znesku 18 milijonov.

Za predsednika TOI je bil izvoljen z 29 glasovi prejšnji preds. I. Jelačin, medtem ko je dobil predvideni bodoči predsednik Iv. Avsenek le 28, več glasovnic je bilo praznih, nekaj delegatov pa ni prišlo. Iv. Avsenek je član JRZ, Iv. Jelačin pa »naprednjak«.

Tuji dogodki

V Sredozemskem morju bo po poročilu svetovnega tiska med Italijo in Anglijo kmalu prišlo do »gentlemenskega« sporazuma. Anglija zahteva, da Italija da nekatera zagotovila tudi glede Španije. Menda zato še niso prišli skupaj. Mussolini je namreč izjavil, da je afriško vprašanje že razčiščeno in da bo Italija začela reševati tudi druga vprašanja. Kakšna so ta vprašanja? Notranje- ali zunanjepolitična? Kakor se čuje, Italijo hudo naganjajo, da se kar moči hitro pobota z Anglijo, zlasti njeno nič kaj zavirljivo gospodar-sko stanje. Italija nima denarja niti za uvoz naj-potrebnejših živil. Armada, ki je pod orožjem in znaša 1.200.000 silno teži državne finance, ki mo-rajo zadostovati tudi še za nezmanjšano brzino v oboroževanju. Italija bi hotela sedaj to armado zmanjšati za več stotisoč, da bi mogla finančno dihati.

Več kot 1000 nemških vojakov je že padlo na španskih bojiščih. Njihovi svojci so dobili obve-stilo, da so se vojaki ponesrečili na »specialnih manevrih«.

Rusija je poslala v Sredozemsko morje in pred špansko obalo več svojih vojnih ladij, da šči-tijo ruske tovorne ladje pred morebitnimi napadi nacionalistov, ki so grozili, da bodo vse ruske ladje odslej enostavno potapljali. Brodovje je do-

gospodarski in vojaški krogi, ki so mu naznačili, da bi bila postavljena Nemčija v skrajno neugo-den položaj.

Kitajske homatije trajajo kar dalje. Uporni generali ponovno zahtevajo od vlade mobilizacijo proti Japonski in sporazum z Rusijo.

200 milijard frankov so »daleč letos države za oboroževanje. Tako je uradno poročal francoski vojni minister na zboru svoje stranke.

Romunski zunanji minister je bil v Parizu, kjer je imel važne razgovore o skupni politiki Francije in Male zveze.

Oblačilno delavstvo

Škofja Loka. Blagoslova polne božične praz-nike in srečno novo leto želi vsem zavednim čla-nom in članicam širom naše domovine, posebno pa še tistim, kateri so kakorkoli doprinesli za delavski pokret svoje žrtve v tej ali oni obliki; nadalje načelstvu JSZ in njegovim sotrudnikom, zlasti pa naši socialno misleči inteligenci, ki nam je tekem obstoja v besedi in dejanju dajala obilo opore; ravnatoku tudi našim inserentom, ki s tem podpirajo naš tiska in jih našim članom top-lo priporočamo. — Odbor skupine JSZ v Škoflj Loki.

Domžale. Vsemu članstvu sporočamo, da se bō vršil na praznik Sv. Štefana ob 8. uri dopoldne v društvenem domu v Domžalah sestanek. Sestanek je važnega pomena za vse delavstvo tovarne, ker se bodo na sestanku obravnavale stvari, ki so važ-ne za vse delavstvo, predvsem pa o predstojeh volitvah obratnih zaupnikov. Vabimo torej vse čla-ne, da se sestanka točno in sigurno udeleže.

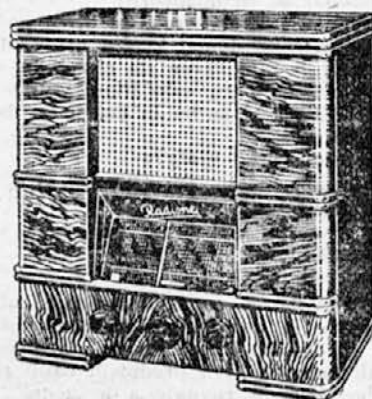
Gostilniški buffet**Kolodvorska ulica št. 6**

Točim samo pristna vina in domače žganje vseh vrst. Dobi se tudi dobra hrana, klobase, pečnice, safalade, sti-ški sir, kvargelni, rusi, saroline itd.

Za cenjeni obisk se priporočam.

JOSIP GAGEL**Ljubljana :: semenišče****Specijalna trgovina
nogavic in trikotaže****Ivan Rozina, Ljubljana****(prej Orient) telefon števil. 39-25
trgovina barv, lakov in firnežev**

Velika izbira kemičnih in oljnatih barv, solskih, študijskih in umetniških barv, firneži, laki, steklarski in mizarski klej, šelak, špirit denat. »Arti« tuši, pastele ter sploh vse slikarske in pleskarske po-trebščine. - Velika zaloga vseh vrst vedno svežega mavca. - Najnižje cene in najboljša postrežba.
Prodajalna: Tyrševa cesta (Dunajska) poleg trgovine Schneider & Verovšek

Najboljši radijski aparati so:**»Radione«**

Prodaja jih na ugodna odplačila

»Radio«

reg. zadr. z om. zav.

Ljubljana, Miklošičeva c. 7. Tel. 31-90

Delavci - delavke!

Hvala Vam lepa, ker ste me kot mladega trgovca-začetnika ob priliki otvoritve moje trgovine in skozi vse leto podpirali in mojo trgovino tako pridno obiskovali. Na tem mestu prejmite mojo iskreno zahvalo. Obenem pa Vam želim prav vesele božične praznike in srečno novo leto!
Ninko Pod avoršek, Kranj, moda-klobuki (poleg tarne cerkve).

Kriza srčne kulture

Prav čudne so razmere v času, ko se ves svet baha s svojim visokim napredkom. Ne more se pa bahati z najbolj potrebnim napredkom, z visoko kulturo sreča.

V tej moderni profitarški družbi je človek samo še številka — sredstvo in način za pridobivanje. Civilizacija sodobnosti je človeka zmehanizirala, to se pravi, se je polastila njegovih misli, napravila iz človeka avtomat. Vsaka kretnja, vsak korak je odmerjen in strogo izračunan. Dokler delavcu ne ostane niti toliko časa, da bi mislil na lastno varnost. Zato se ne smemo čuditi tolikim obratnim nezgodam. Tudi varnostne naprave največkrat ne odgovarjajo zakonitim predpisom. Če se delavec-družinski oče ponesreči, ne trpi samo on telesnih bolečin, z njim trpi tudi njegova družina pomanjkanje.

Ali veste, kaj se pravi, biti lačen, brez strehe, povrh pa še bolan? Kljub temu, da nam mati narava nudi vsega v izobilju, ljudi od lakote umirajo. Bral sem v nekem časopisu, da uničijo letno ogromne količine pšenice, kave, bombaža itd. Zakaj vendar? Pravijo vedno, da je gospodarska kriza! Ali je ta sploh mogoča, če je vendar vsega preveč!

Istočasno ko te zemeljske dobrine uničujejo na veliko, je umrlo na Kitajskem nad dva milijona ljudi od lakote. Bral sem tudi, da bomo letos izvozili nad 60.000 vagonov pšenice in vendar naši bledi trboveljski slavčki ne vidijo belega kruha! Gospodarske krize gotovo ni — nekaj drugega bo, kriza duha, kriza srčne kulture. Prav nič ne bi pomenil ateistični komunizem in poganški fašizem, nepotreben je strah o ljudskih fron-

tah, če bi se vsaj malo zavedali enostavnih besed največjega človekoljuba — ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Najboljše obrambno sredstvo proti komunizmu, fašizmu in vsem ljudskim frontam, je praktično krščanstvo. Prav malo zaležejo danes v filmskem hitenju časa navadne teorije. Treba je dejanj in praktičnega dela. Nihče nam ne bo verjel v odkritost in resničnost našega programa, dokler bomo delali samo z lepimi besedami, ne pa tudi z lepimi osebnimi dejanji. Oživetiti moramo trojno idejo, ki jo je oznanjal Kristus: Idejo resnice, pravičnosti in ljubezni. Zdi se mi, da je ves svet skoraj pozabil na to. Grozen opomin so nam grozodejstva Španije. Če pomislimo koliko žrtev je že zahteval ta brezsrčni kapitalizem, obstojimo in mislimo z grozo, koliko jih še bo!

Ali res ni več poti iz te strašne klavnice?

Se je rešitev — in jasno pot, ki jo je začrtal Kristus. Nič nam ni treba tujih lažnih teorij, ki so izmišljotine kapitalizma, ko imamo vendar program že določen in zajamčen v večni resnici. Treba nam je samo sv. Boštjanov, ki bodo vsemu svetu povedali — gorje tistim, ki zro, če so drugi lačni Gorje tistim, ki zapovedujejo in Boga ne poslušajo, njih lastno orožje jih bo strlo, ubil in uničil jih bo zakon, ki so si ga sami postavili. Torej samega sebe bo najprej treba prenoviti in če bo sleherni tak ne bo težko živeti, potem bo zemlja resnični raj, na katerem bo lepo živeti. Treba bo samo najprej odpraviti krizo duha, zamenjati jo s kulturo srca potem gotovo ne bo več pomanjkanja, ki ga moderni svet imenuje — gospodarska kriza. —

R. Reberšek.

Kje je resnica in kje je laž?

Kamnik, 14. dec. 1936.

V zadnji številki z dne 1. decembra prinaša »Ljudski glas« članek, v katerem ostro napada nas kamniške kovinarje ali kakor nas »sodruge« imenujejo »farške podrepanke«. »Ljudski glas« ponatiskuje naš dopis, objavljen v »Delavski Pravici« dne 29. oktobra t. l. Na ta naš članek odgovarjajo »sodruge« takole: Odgovarjamo na te vrste tako, kakor je v resnici. Zahrbtnege prigoovarjanja pri nas ni, pač pa resnici na ljubo je to delo od nasprotne strani. Naj tovariši priznajo, da so naše vrste močnejše kakor njihove in sicer brez vsakega zahrbtnege prigoovarjanja. Kdor pristopi v naše vrste, pristopi prostovoljno po svojem lastnem preudarku in prepričanju. Pa naj bo to tovariš ali sodrug.

Tovariši naj vodijo bolj točno svojo statistiko in bi želeli, da naj dajo v »Delavsko Pravico«, da nas ni samo 40 članov, ampak precej več kakor njihovih. In da so vse bolj zavedni kakor njihovi. Tovariši naj vzamejo na znanje, da je kljub njihovim prizadevanjem naša rdeča organizacija ne bo propadla. Obstojala bo. Čudno se nam zdi, da vodijo tako smešne račune, kakor bi bili gluhi in slepi, a jim ne zamerimo, samo to jim povemo, da naj teh 40 naših članov pomnožijo s tri in še to bo premalo.

Na ta dopis odgovarjamo, da je pri vas zahrbtnege prigoovarjanja dovolj, kar smo vam tudi že dokazali. Da so vaše vrste močnejše kakor naše, kar pravite, je tako smešna trditev, kakor če bi rekli, da je v tovarni 500 delavcev namesto 300. Pri tem naj še omenimo, da kolikor še imate članov, so večina pri vas zaradi nevednosti ali pa pod terorjem. Kar se tiče 40 vaših članov, tega zapisali nikjer nismo, da pa vas je 120 in še nekaj več, bi vam skoraj prisodili, samo pozabili ste zapisati, da najbrže računate poleg tega zraven še Duplico in morda tudi tistih nekaj članov v Mengšu. Sodrugom takšnega pisanja prav nič ne zamerimo, ker vemo, da se bližajo volitve obratnih zaupnikov. Vemo pa tudi, da se bodo z vso demagogijo in terorjem skušali obdržati na površju.

Tovariši, tovarišice! Opozarjamo vas že sedaj, da ne nasedate lažem, kakor tudi, da se ne bojite terorja in agitacije, ki jo bodo kakor lansko leto po vsej verjetnosti tudi letos v prid rdečih vršili razni ljudje. Za te svoje trditve imamo tudi dokaze, ki jih bomo, kadar se nam bo zdelo potrebno, tudi javno izpričali.

Povemo naj še to, — da pri nas zahrbtnege prigoovarjanja ni, skušamo pa zapeljanjem pokazati pravo pot.

Kamniški kovinarji.

V napačni smeri na jeseniških mejah!

Mi smo prvotno hoteli o tem molčati in smo le priobčili notico pod naslovom: Kaj pišejo drugi o nas. Ker pa se napadi ponavljajo, moramo o tem izreči kratko besedo, ki smo jo prejeli iz Jesenice.

Kritik vodstva JSZ v listu »Na mejah« se zaganja v odbor naše skupine, češ da je vse kršč. del. gibanje pri nas polomljeno in da bo treba začeti graditi na novih temeljih. Dopisnik se je zbudil nekje pod ruševinami, ki jih imenuje podrite kozolce. Zalibog, da je to vse dopisnik sam povzročil, ker ga po imenu dobro poznamo, po dejanjih pa še bolj. Pravi, da je JSZ kulturna (od kedaj) strokovna organizacija, ne pa politična ali pa celo marksistična. Vemo, gospodje, kaj hočete reči s tem, pa le dokažite, da se je en član sedanjege odbora udeleževal v imenu JSZ kakoršnegakoli političnega dejanja. Ali mislite, da so zakoni tisti, ki narejajo nekoga popolnega sužnja enih ali drugih političnih organizacij, da je nekje sila, ki jih mora zagnati v njo in jih imeti za hlapce Jerneje. Motite se, gospodje. JSZ je delavska strokovna organizacija, ki sloni na kršč. načelih, kar je že neshetokrat dokazala. Da pa ji kdo podtika marksistično orientiranost, je le gobezdanje ljudi, ki

imajo za tem skrite namene in z njimi narediti nekemu tretjemu globok poklon. Lahko bo jeseniške delavce vladati, če bodo organizacijsko razbiti v majhne drobce. Na željo, da se naj briga JSZ za kulturnoprosvetni dvig, za vzgojo naraščajča itd., vas pa vprašamo, kdaj ste se pa prebudili. Vi veste, da smo imeli svojo vzgojno organizacijo, spominjate se še dobro v koliko ste ji bili naklonjeni. Ustanovili bi Mlad. zvezo, vi bi jo pa naredili za protidržavno, če ne celo komunistično. Mi pa pravimo da bi morale Jesenice odsevati v katoliško delavskem smislu. Da to ni, je krivda Prosvetnega društva, ki je ime delavsko izbrisalo in ni dalo mladim ljudem prave stanovske vzgoje. Delalo je in še dela samo za zunanji blesk in pomp, srec in duša je pa prazna.

Da je bila pisarna JSZ štirinajst dni pred volitvami zaprta, je pač križ, ker so pač kritiki imeli dosti opravka v pisarni JRZ, sedaj pa iščejo dlako v jajcu, saj še naš domač rek pravi: »Izgovor je dober, če ga pes na repu prinese«.

Orač pa, ki je hodil po neobdelanem polju, pa ni našel brazde, da bi jo oral, zato bo tudi zastoj iskal novih oračev.

Lojze Burkeljč - 60 letnik

Pred kratkim je dopolnil naš Burkeljč 60. leto svojega življenja. Sicer je veliko ljudi, ki praznujejo take življenjske obletnice, da nihče ne ve zanje, smo tudi sami proti povzdigovanju življenjskih jubilejantov, ampak Burkeljč pa moramo vendarle omeniti. Saj ga pozna skoraj vsakdo izmed nas, ko se je v svojih zdravih letih tako živo udeleževal bodisi v strokovni organizaciji kakor tudi v Krekovi mladini. Ni bilo ne seje, ne širšega sestanka v Ljubljani, da ni bilo poleg tudi Burkeljča. V svojem udeleževanju je bil pravi pokretaš in je živel z nami v slabih in dobrih časih s srcem in dušo. Nikdar ni okleval, optimizem za zmago dobre stvari je bil v njem tako močan, da je bil stalno veselega in vedrega duha.

Zaradi bolehanja na revmatizmu je moral pač popustiti z najožjim sodelovanjem, vendarle še živo in z velikim zanimanjem spremlja delo kršč. soc. del. gibanja. Udeležuje se pa le še pri naši Prvi del. hranilnici in posojilnici.

Naj Vsemogočni obilno blagoslovi našemu Burkeljču ves trud in žrtve, ki jih je doprinesel za zmago pravice nad krivico in naj mu v dar pokloni še mnogo let življenja v sreči in zadovoljnosti.

Kovinarji

Jesenice. V sredo, dne 16. decembra 1936, je imela skupina kovinarjev JSZ zaupniški zbor, ki je zavzel stališče k bližajoči se borbi. Določil je delegate za pogajanja, ki naj pripravijo nadaljujejo, da bo JSZ častno izšla iz te borbe. Članstvo se opozarja, da se naj udeležuje sestankov zaupniških zborov, kadar se sliši, in naj ne naseda neodgovornim elementom, ki imajo z beganjem članstva svoje skrite namene.

Jesenice. V četrtek, dne 17. decembra 1936, se je vršil javen shod delavstva pri KID. Delavstvo je protestiralo proti krčenju obratnih zaupnikov na 16, kar nikakor ne odgovarja delavstvu. Na vsakega zaupnika bi tako prišlo 162 delavcev. Obrati pa so pri nas deljeni tako, da bi v tem smislu, če se število zaupnikov zniža, nastal velik kaos. Sprejeta je bila resolucija, v kateri se je pojasnilo merodajnim činiteljem neumnost znižanja števila obratnih zaupnikov. Tudi radi odpovedi kolektivne pogodbe se je sprejel dopis na KID z zahtevo, naj stara pogodba ostane v veljavi vse dotlej, da se podpiše nova. Podjetje naj obljubljeni razgovore o novi pogodbi čimprej skliče, ker je od dneva odpovedi preteklo skoraj cel mesec. Shod je bil slabo obiskan in če bo delavstvo tako gledalo na vprašanje odpovedi kolektivne pogodbe, bo podjetje imelo lahko stališče.

Tekstilno delavstvo

Kranj. Dne 24. decembra ob 9 zvečer priredi JSZ skupno z MZ Božičnico za svoje člane. Ob tej priliki bodo nastopili agilni člani MZ z lepo božično igro, kar bo novost za Kranj in okolico. Vabimo članstvo in ostalo občinstvo, da se te prireditve polnoštevilno udeleži. Po igri bo obdarovane članov in članice.

Predoslje. 14. t. m. smo položili k večnemu počitku neustrašnega borca za pravice delavstva, Vidmarja Janeza, moža, ki ni nikdar pomišljal, kadar je šlo za uveljavljanje krščanskih načel. Bil je član in glavni obratni zaupnik naše organizacije. Ohranimo ga v častnem spominu. Zalujočim naše iskreno sožalje!

Kranj. Pretekli teden se je zgodila v tekstilni tovarni Jugočeska težka nesreča našemu agilnemu članu in zaupniku Tavčarju Matevžu. Stroj mu je dobesedno zmečkal roko. Žrtvi dela želimo skorajšnjega okrevanja.

To in ono

»Naš prijatelj« se imenuje nov list, ki je začel izhajati v Rajhenburgu. Izhaja vsakih 14 dni, stane pa vsaka številka 1 Din. List je izjema med podeželskimi listi, ki imajo navadno kaj klavrnno vsebino in zastopajo običajno le osebno mnenje in koristi posameznikov ali ozkega kroga stremuhov. »Naš prijatelj« pa zastopa, kolikor je iz sedanjih števil razvidno, predvsem koristi malih ljudi, kmetov in delavcev ter se ne spušča v kalne vode strankarskih bojev. Zaradi tega ga moremo vsakomur priporočiti; listu pa želimo, naj dosežanjo smer trdno obdrži in naj se razširi po vsem Posavju, kateremu je tudi namenjen. Naroča se na naslov: »Naš prijatelj«, Rajhenburg.

Besede in dejanja

Nekaj spominov od oktobra 1. 1935.

Spominjam se razgovora, ki se je vršil pred enim letom. Ta razgovor se je sukal okrog ustanovitve novega delavskega glasila, ki bi se ustanovilo predvsem za štajerske razmere in bi se smatralo bolj lokalno, za teritorij bivše mariborske oblasti. Debata! — Izjava ustanovitelja! Zastopniki Jugoslovanske strokovne zveze imajo pomsleke proti ustanovitvi tega časopisa. Na gotova vprašanja pa se odgovarja sledeče: »List ne bo proti Jugosl. strokovni zvezi, pa tudi ne bo proti Zvezi združenih delavcev, list ne bo politično opredeljen, namenjen je pa predvsem onim delavcem, ki so sicer katoliškega prepričanja in so pri marksistični organizaciji organizirani, in vsem onim, ki stoji izven organizacij. Z novim listom JSZ samo pridobi.« Potem! — Se debata! Predlog? Kakšen naslov bi naj imelo to novo delavsko glasilo? Ustanovitelj! »Že naslov sam mora de-

lavca pritegniti in mu dati korajže, da bo delavec našel pravo pot v življenje.« Padejo nato razni predlogi: »Glasilo naj se imenuje »Delavski glasnik« — Ne! »Delavska borba« — Ne! in še nekaj takih naslovov in povsod; Ne! Potem vstane eden od gospodarjev: »Predlagam, da mora biti list tudi udaren, naj se imenuje »Delavska fronta«.

Torej »Delavska fronta« je sedaj tukaj in je obvezno glasilo »Zveze združenih delavcev«, ki stalno napada Jugosl. strokovno zvezo kot sicer edino pravo krščansko strokovno delavsko organizacijo. V svoji zadnji številki naravnost marksiste hvali kot dosledne, nas pa najbrž ravno zaradi tega, ker smo krščanski ne samo v besedah, marveč tudi v dejanju, imenuje kot nedosledne. Komur se izplača čitati tozadevne napade in podtikanja v »Delavski fronti«, ta pa naj po čisto lastnem preudarku presodi po besedah tudi dejanja
Kores Martin.

Stanovanjske hišice in Pokojninski zavod

Nedavno se je v članku pod gornjim naslovom v »Del. Pravici« znova poživila hvalevredna zamisel, ki je tudi rajnemu dr. Kreku bila zelo važna v sklopu kršč. soc. programa.

Stvar je vredna, da bi se o njej obširneje razpravljalo, le žal, da tako primanjkuje prostora v listu tudi za druge važne delavske in nameštenske zadeve. Zato za sedaj le nekaj mimogrednih ugotovitev.

V mestnem pomeriju ljubljanskem, ki je zdaj znatno razširjen, in v njegovi neposredni bližini so cene stavbiščem neprimerno poskočile, medtem pa so cene hišam, zgrajenim po večini na kredit, zaradi veliko ponudb spričo neurejenih denarnih razmer občutno padle.

Vprav zaradi teh zapletenih okoliščin bi se zidava novih hiš nepremožnim slojem izplačala le, če bi bili dani določeni pogoji. Stavbiščeno in vrtno ploskev je treba znižati na skrajni minimum. Če je v normalnih razmerah, ko so bila stavbišča po znosnih cenah, veljalo pravilo, da njih cena ne sme preseči desetine zazidalne vsote, tega pravila tudi danes ni zametavati. Zidati bi bilo treba v obliki kolonije na angleški način v strnjem sistemu enonadstropne, povsem enake hišice in hkratu večje število z majhnimi vrtički. Stavbni in vrtni prostor skupaj ne bi smela zavzemati več kot 200 m²; nikar pa 800 m², kakor to želi pisec že omenjenega članka. Saj vendar nihče ne namerava kmetovati! Kako naj plačujem anuitete od drugega, mrtvega sveta, ko so pa pridelki iz zemlje tako minimalno cenjeni!

Hišica naj bi imela v nadstropju dve sobi, v prtiličju kuhinjo s pritliklinami in v prizemlju klet s pralnico in drvarnico. V vse hišice bi se napejljala skupna centralna kurjava, ker bi bile v strnjem sistemu. In taka enolipna kolonijaska hišica z zemljiščem vred ne bi preseгла cene 70.000 Din. Z vsemi anuitetami (količkaj ugodnimi), upravnimi in vzdrževalnimi stroški in davščinami bi znašal mesečni odplačilni obrok 600—700 Din. Spričo najemniških cen za taka stanovanja bi količkaj boljše plačan namešteneec take obroke že še zmogel. Vsako drugačno rešitev za ljudi, ki nimajo svojih denarnih sredstev, glede zidave hiš je treba odsvetovati, ker so bremena pretežka. To ve vsak, kdor je to izkusil.

Vzajemna zavarovalnica, ki od vseh velikih podjetij ima še največ socialnega smisla za delovno ljudstvo, namerava baje zidati tako ali podobno delavsko kolonijo. Zeleti bi bilo, da preden začne tako stavbno akcijo, stopi v stik z delavsko stavbno zadrugo. Na ta način posojilodajalec prihrani sebi vsakoletne upravne stroške, ki jih prevzame zadruga z brezplačnim sodelovanjem združnikov, hkratu pa z enim samim pogodbenikom ves postopek poceni in vloženi kapital pravilno zavaruje in primerno delavsko-nameštenskim služkom obrestuje na enotni osnovi.

V socialnost P. Z. pa nimam dosti vere, dokler v tem zavodu ne bodo odločali res nameštenci. Hiše, ki jih je dozdej zidal v lastni režiji in z razkošjem za razkošne, mu donasajo komaj 3 odstotke v mestu, v okolici Ljubljane morda 5 odstotkov. In to kljub temu, da so stanovanja v teh hišah razmeroma draga. Ker že mora del svojega premoženja po zakonu nalagati

v nepremičnine in hipotekna posojila, je zanj in za reflektanta mnogo bolj ugodno, če primerno vsoto da na razpolago po izjemno ugodnem obrestovanju obstoječi Delavski stavbni zadrugi »Dom« za zidanje stanovanjske kolonije nameštencem, ki so člani P. Z. Le z združno-stavbno akcijo se more doseči obojestransko zadovoljiv način tega perečega vprašanja.

Potem bi se pa lahko podrobneje in bolj konkretno razpravljalo o stvari.
R. F.

Razno

Ziri. V nedeljo, dne 29. novembra, smo imeli ob 3 popoldne v društvenem domu na Dobračevem čevljarjski pomočniki svoj članski sestanek. Domači g. kaplan nam je v lepih besedah tolmačil okrožnico sv. očeta Leona XIII. Razložil je tudi zakaj je bila ta okrožnica izdana. Tov. Pestotnik iz Kranja nam je pa v svojem izjavljanju razložil potrebo strokovne organizacije, njen pomen in delovanje. Danes, ko ima delavstvo proti sebi združen kapital v raznih trustih, kartelih, zvezi industrijcev itd., je nujno, da se na drugi strani tudi delavstvo združi v svojih strokovnih organizacijah. Le na ta način bo imelo delavstvo v sebi moč in udarno silo, da bo lahko v vsakem oziru kljubovalo pritisku organiziranega kapitala. Delavska strokovna organizacija ima pa tudi svoj vzgojni pomen. V nji se delavstvo vzgaja za skupnost in ljubezen do svojega bližnjega. V današnjem času si delavstvo samo sebi plete najhujši bič, ker med seboj ne pozna skupnosti in sočutja do svojega bližnjega, ker vsak podjetnik to slabost delavstva izroristi v svoje namene. V stro-

kovni organizaciji si pa delavstvo tudi vzgoji delavsko zavest. V delavskem pokretu se danes najbolj rabi odločne in značajne strokovničarje, ki povsod in vsak čas branijo delavske interese. Taki odločni delavci se vzgojijo v strokovni organizaciji.

Radomlje. V četrtek, dne 21. decembra, priredi naša skupina MZ Radomlje ob 20 v Sršenovi dvorani veseloigro »Scapinove zvijačec«. Vsi tovariši in prijatelji vabljeni.

Inserirajte v »Del. Pravici«!

Dobrova. Delavci in občinske volitve. Nismo bili namenjeni, da bi o volitvah kaj poročali. Ali zato, ker je v naši občini letos prvič, da je delavstvo javno nastopilo z namenom, da sodeluje pri občinskem gospodarstvu, hočemo to poudariti. Delavci hočemo delati, biti deležni svojih pravic in nositi soodgovornost pred občani. To je tudi naša dolžnost, da skrbimo za dobrobit svoje občine. Zavedamo se, da ako sami ne delamo, moramo potem sprejeti vse ono, kar nam naložijo drugi brez nas. Pa tudi tega se zavedamo, da delavčevih težej ne bo nikdo, razen nas samih, poznal tako natančno, da bi jih mogel v stvarnem primeru reševati tako, kot je potrebno in pravično.

Nastopili smo s poštenim sporazumom naših kmetov, četudi je bila potrebna odkrita borba, da smo dosegli, kar nam pripada. Vedeli smo, da vsem ni bilo do poštenega sodelovanja. Najprej smo bili opsovani s komunisti. Potem so hoteli »prijatelje« delavstva, da se gotov del priključi k mestni občini, da s tem oslabijo delavsko zastopstvo. Vse, kar smo delavci v tem pogledu doživeli, se ne bo pozabilo z ozirom na one, kateri so na stvari krivi. Mi smo vztrajali in naš pošten namen je zmagal. V občinskem odboru imamo šest mož (dva v upravi). Ta sporazum velja. V bodoče bomo tudi pripravljani iti skupno, ako bodo hoteli pošteno tudi drugi. Saj le v skupnosti je ona moč, ki je danes nujno potrebna povsod in tudi pri delu v občini.

Do prihodnjih volitev pa delavci hočemo gojiti med tovariši še močnejšo, še bolj živo delavsko zavest, da nastopimo tako enotno kakor letos 6. decembra, da nam našo skupnost celo poštene ljudi zavidajo, ker je niso pričakovali v toliki meri, ampak se je govorilo, da jih je itak le »en par«. Sedaj priznajo krščanskim socialistom, da držimo besedo, kadar jo komu damo.

Delavci se pa zavedajte, da morejo biti naši zastopniki vedno le oni, ki izhajajo po volji naših vrst in nikdo drugi, ki ga ne vidite med delavci ne preje in ne pozneje.
J. K.

»Povedal sem svoji hčerki, da bom vsakega ustrelil, ki jo bo še poljubil.«

»In kaj je rekla?«

»Naj si kupim strojnico.«

KNJIGOTISK
BAKROTISK
KLIŠARNA

LITOGRAFIJA
KAMENOTISK
OFFSETTISK

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LJUBLJANA • KOPITARJEVA 6
ILUSTRACIJE IN KLISEJI DAJO REKLAMI
SELE PRAVO LICE. - ZA REKLAMO V VL-
SOKIH NAKLADAH UVAŽUJTE LE OFF-
SETTISK, KI JE DANES NAJCENEJŠI!